

Ana Aslan: o viață închinată științei și demnității umane *

Madlen Șerban**

Comisia Națională a României pentru UNESCO (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură) este onorată că poate contribui la omagierea personalității Anei Aslan și la transmiterea mesajului acestei remarcabile femei de știință către generațiile viitoare. Menținând tradiția de promovare a rolului fetelor și femeilor în societate, CNR UNESCO a inițiat în 2022 demersurile pentru includerea unei figuri feminine în calendarul aniversărilor UNESCO. Împreună cu Academia Română și Institutul Național de Gerontologie și Geriatrie „Ana Aslan”, am elaborat dosarul de candidatură, care a trecut cu succes prin mai multe etape de evaluare în cadrul structurilor UNESCO, incluzând decizia Consiliului Executiv și aprobarea finală în cadrul Conferinței Generale din noiembrie 2023, astfel încât, la nivel mondial, în cele 194 de state membre ale Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, anul 2024 este și anul Ana Aslan.

Trei motive principale au stat la baza propunerii CNR UNESCO. Primul dintre acestea, care este de altfel și una dintre prioritățile Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, ține de faptul că academician Ana Aslan nu a fost doar un cercetător și specialist de renume, ci și un exemplu strălucit de femeie în știință, care a deschis drumuri într-un domeniu dominat de bărbați. Activitatea sa a demonstrat că femeile implicate în cercetarea științifică pot să schimbe percepții, atitudini, comportamente

și norme sociale, luptând astfel împotriva stereotipurilor legate de rolul femeilor în știință. În calitate de membru titular al Academiei Române din 1974, Aslan a fost un ambasador al egalității de șanse în știință, susținând drepturile femeilor de a contribui în mod semnificativ la dezvoltarea științifică și tehnologică a societății.

În al doilea rând, Ana Aslan a fost o promotoare vizionară a interdisciplinarității în studiul îmbătrânirii, abordând fenomenul dincolo de granițele tradiționale ale medicinei și biologiei. Deși inițial și-a concentrat cercetările pe aspectele medicale și biologice ale procesului de îmbătrânire, Ana Aslan a înțeles rapid că aceste dimensiuni nu erau suficiente pentru o înțelegere completă a fenomenului. Ea a recunoscut importanța de a integra perspective sociale în studiile sale, considerând că sănătatea și bunăstarea persoanelor în vârstă nu pot fi evaluate doar prin prismă medicală. Astfel, Aslan a investigat și impactul îmbătrânirii asupra calității vieții, relațiilor sociale și participării active în comunitate. Prin această abordare integrată, Aslan a contribuit semnificativ la crearea unei viziuni holistice asupra îmbătrânirii, care îmbină cunoașterea medicală cu înțelegerea profundă a implicațiilor sociale, promovând ideea că tratamentele eficiente trebuie să fie însoțite de măsuri sociale care susțin demnitatea și participarea continuă a vârstnicilor la viața societății.

În al treilea rând, într-o manieră care intră poate în coliziune cu spiritul constrângător

*Alocuțiune susținută la manifestarea „Aniversare UNESCO. Ana Aslan – 50 de ani în Academia Română” (12 iunie 2024, Aula Academiei Române)

**Dr., secretar general CNR UNESCO

al epocii, caracterizată prin binecunoscuta sa orientare politică, academician Ana Aslan a demonstrat o înțelegere profundă a importanței diplomației științifice, dincolo de partizanatele ideologice care divizau lumea la acea vreme și militând pentru o colaborare deschisă și pentru schimbul de cunoștințe în domeniul gerontologiei și geriatriei și promovând ideea că știința trebuie să fie un liant între națiuni, un instrument de pace și dezvoltare umană. Ea a fost un adevărat pionier în promovarea cercetării și inovației ca punte de legătură între oamenii de știință din diverse țări, susținând că adevărata valoare a științei stă în capacitatea sa de a îmbunătăți viețile oamenilor dincolo de orice barieră ideologică. Această viziune deopotrivă novatoare și curajoasă a contribuit la recunoașterea internațională a muncii sale și la crearea unor parteneriate instituționale care au avut un impact durabil asupra dezvoltării tratamentelor și tehnologiilor antiîmbătrânire.

Ana Aslan a fost membră a Biroului Executiv al Asociației Internaționale de Gerontologie și, începând din anii '70, și-a folosit renumele pentru a convinge Organizația Națiunilor Unite să sprijine o inițiativă majoră dedicată persoanelor vârstnice. Eforturile sale s-au concretizat în 1982, la Viena, cu deschiderea Adunării Mondiale pentru Vârsta a Treia, desfășurată sub genericul „Să dăm viață anilor”.

Maxima „Să dăm viață anilor și ani vieții” a fost principiul călăuzitor al acad. Ana Aslan, de-a

lungul întregii sale cariere. Această formulare concisă reflectă preocuparea sa profundă pentru utilizarea responsabilă și etică a științei, punând accent nu doar pe prelungirea vieții, ci și pe îmbunătățirea calității acesteia. Pentru Ana Aslan, nu era suficient să trăim mai mult; esențial era ca anii adăugați vieții să fie trăiți cu sănătate, demnitate și vitalitate. Acest angajament față de o viziune integrată a sănătății și bunăstării reflectă o gândire etică profundă asupra modului în care progresul științific poate și ar trebui să servească interesele umanității.

Evocarea acad. Ana Aslan nu privește doar un moment excepțional din trecutul științei românești, ci are și o semnificație profundă pentru viitorul nostru. Este esențial să insuflăm tinerilor nu doar pasiunea pentru știință, ci și un interes profund pentru etică, pentru rigurozitate și pentru o abordare critică în cercetare. Acest lucru presupune cultivarea unui mediu educațional și profesional care valorizează integritatea, curiozitatea și responsabilitatea. Astfel, evocarea personalității acad. Ana Aslan devine un apel la acțiune pentru noi toți – să susținem și să promovăm continuu excelența în știință, să încurajăm inovația cu impact pozitiv asupra societății și să inspirăm tinerii să urmeze acest drum cu dedicație și determinare. În acest mod, contribuim la un viitor în care știința continuă să evolueze, păstrându-și rolul esențial în progresul umanității.